

Sprawozdanie

Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulejówku

- z realizacji w roku 2022 zadań z zakresu wspierania rodziny oraz potrzeb związanych z realizacją zadań,
- z realizacji w roku 2022 *Programu Wspierania Rodziny w Sulejówku na lata 2019-2022*

Podstawa prawna:

- art. 179 ust. 1 ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 447 ze zm.),
- Program Wspierania Rodziny dla Miasta Sulejówek na lata 2019-2022

30 marca 2023 r.

Wstęp:

Zakres zadań ustawowych w zakresie wspierania rodziny.

Zadania własne gminy określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w art. 176, a są to między innymi:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

W roku 2022 realizowane były zadania z powołanego wyżej katalogu za wyjątkiem ponoszenia kosztów związanych z wyznaczeniem rodzin wspierających z uwagi na brak możliwości wyznaczenia takich rodzin.

Wskazane w ustawie zadania realizowane były w szczególności w oparciu o :

- Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Program Wspierania Rodziny w Sulejówku na lata 2019-2022
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

I. Realizacja Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Sulejówek na lata 2019-2022

Program Wspierania Rodziny dla Miasta Sulejówek na lata 2019-2022 został przyjęty w dniu 28 listopada 2019 r. Uchwałą Rady Miasta nr XVI /153/2019. **Jako cel główny programu** przyjęto: „**Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych**”.

Cele operacyjne :

- Wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
- Zapewnienie bezpieczeństwa rodzinom – przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji funkcji rodziny.
- Wsparcie rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej.
- Wsparcie kadry zajmującej się pomocą na rzecz rodziny.
- Wsparcie w opiece nad dzieckiem i młodzieżą jako profilaktyka zdrowotna na rzecz poprawy jakości życia,
- Objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną.

1. Diagnoza sytuacji rodzin z dziećmi, model pracy.

Diagnozowanie problemów rodzin.

Pierwszym krokiem w kierunku udzielenia skutecznej pomocy jest ocena sytuacji rodzin oraz diagnoza występujących w nich problemów.

Pomocniczymi dokumentami do postawienia diagnozy są dostępne dokumenty:

- "Diagnoza problemów społecznych pod kątem wspierania rodziny", wykonana w 2019 r. która zawiera wnioski i rekomendacje do działań.

- „Diagnoza Problemów Społecznych dla Miasta Sulejówek”, przyjęta uchwałą Rady Miasta Sulejówek Nr XXXVIII/423/21 w dniu 25 listopada 2021 r. jako załącznik do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2027. W badaniach ankietowych wykorzystanych do sporządzenia diagnozy wzięło udział 374 uczniów miejskich szkół, 157 mieszkańców, 28 sprzedawców alkoholu.

- „Diagnoza problemów uzależnień w tym uzależnień behawioralnych w środowisku lokalnym na terenie Miasta Sulejówek” (dokument dostępny na stronie internetowej miasta)sporządzona na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w pierwszym kwartale 2022 roku wśród 200 dorosłych mieszkańców, 432 dzieci i młodzieży szkolnej i 30 sprzedawców alkoholu.

Na bieżąco informacje o rodzinach w kryzysie lub przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych pozyskują głównie pracownicy socjalni MOPS poprzez przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych, kontakty z rodzinami, w których prowadzona jest wyłącznie praca socjalna, kontakty z pracownikami instytucji pracujących na rzecz dzieci i rodzin. Diagnoza sytuacji rodzin powstaje również w oparciu o informacje pozyskane przez asystentów rodziny w ramach ich pracy z rodziną i w wyniku współdziałania z instytucjami. W ubiegłym roku u 13 rodzin (w tym 22 dzieci) zdiagnozowano niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i funkcjach opiekuńczych. Wszystkie rodziny objęto w szerszym zakresie pracą socjalną i 9 z tych rodzin (w tym 15 dzieci) było objętych asystenturą. Wszystkie w/w rodziny korzystały z różnych form wsparcia finansowego lub rzeczowego.

Model pracy z rodzinami wynika z przyjętych Zarządzeniem Kierownika *Zasad identyfikowania i monitorowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych*. Współpracę podmiotów regulowały porozumienia. Poza placówkami oświatowymi posiadamy porozumienie z Fundacją Centrum Wspierania Zdolności w Sulejówku, która podejmuje działania na rzecz rozwoju umiejętności, kreatywności dzieci, nauki współpracy zespołowej, budowania więzi społecznych.

2. Zapewnienie bezpieczeństwa rodzinom w sferze ekonomicznej, oferty w zakresie zdrowia i wypoczynku.

W celu wzmocnienie ekonomicznej funkcji rodzin realizowano świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia rodzinne, alimentacyjne, dodatki mieszkaniowe, energetyczne (do V 2022 r.) , świadczenia wychowawcze (500+ do V 2022 r.), świadczenia z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem". Poprawie sytuacji ekonomicznej służyły również realizowane w ramach nowych zadań w 2022 r. zleconych gminie i realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie upoważnień Burmistrza miasta: dodatki osłonowe, węglowe, dla gospodarstw domowych.

Wybrane wydatki poniesione w ramach wsparcia rodzin.

Lp.	Zadanie	2019 r.	2020 r.	2021	2022 r.
1	gorący posiłek dla dzieci w szkole	84 dzieci (koszt: 32.790 zł.)	57 dzieci (17.289 zł.)	45 dzieci (17.000)	31 dzieci (18.929 zł.)
2	opłaty za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w zł.	186.985 zł. (26 dzieci)	196.669,94 zł. (25 dzieci)	2220.000 zł. (19 dzieci)	184.332,31zł. (20 dzieci)
3	wydatki na zasiłki rodzinne z dodatkami, świadczeniami pielęgnacyjnymi, zasiłkami pielęgn.	750 rodzin 3.434.238	700 rodzin 4.060.038,50	621 rodzin 4.149.306	722 rodziny 4.251.856 zł.
4	świadczenia wychowawcze (500+)/ rodziny/ koszty w zł.	1973 rodziny 4091 dzieci 18.137.813 zł.	2547 rodzin 4095 dzieci 24.649.482 zł.	2560 rodzin 4175 dzieci 24.959.721 zł.	4097 dzieci 10.378.684 zł
5	świadczenia "Dobry start	1.864 rodzin (2638 dzieci) 799.750 zł.	1.851 rodzin (2576 dzieci) 772.200 zł.	38 dzieci 11.780 zł.	-----
6	świadczenia " Za życiem"	2 rodziny 8.000 zł	1 rodzina 4.000 zł.	4 rodziny 16.000 zł.	1 rodzina 4.000 zł.
7	świadczenie rodzicielskie	37 osób 352.052 zł.	32 osoby 320.367 zł.	32 osoby 310.225 zł.	22 osoby 190.705 zł.
8	jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (po 1.000 zł.)	82 osoby 82.000 zł.	105 osób 105.000 zł.	66 osób 66.000 zł.	61 osób 61.000 zł.
9	dodatek do rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka (po 1.000 zł.)	38 osób 38.000 zł.	31 osób 31.000 zł.	14 osób 14.000 zł.	13 osób 13.000 zł.
10	świadczenia z funduszu alimentacyjnego	80 osób 405.567 zł.	70 osób 375.613,48 zł.	89 osób 374 825 zł.	76 osób 291.893,27 zł.
11	Świadczenia rodzinne z dodatkami, opiekuńcze dla obywateli z Ukrainy	-----	-----	-----	143 rodziny 263.839

Uwaga: kwoty z wiersza 7.,8,9 są zawarte również w wierszu 3.

Źródło: opracowanie własne

Ponadto w ramach świadczeń udzielanych na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych i ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa objęto pomocą 143 rodziny obywateli Ukrainy ze statusem UKR na kwotę 271.764 zł.

Świadczenia rodzinne udzielone w 2022 r.(bez Obywateli Ukrainy)

Wyszczególnienie	Liczba osób	Wyplacona kwota w zł.	Wartość 1 świadczenia w 2022 r.
Zasiłki rodzinne	722 rodzin	515.852	Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie: • 95,00 zł. na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia, • 124,00 zł. na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia, • 135,00 zł. na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia
Dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:			
- urodzenia dziecka	13	13.000	1.000,00 zł.
- opieki nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego	16	63.303	max 400 zł. (dzieli się na dni)
- samotnego wychowywanie dziecka	30	58.667	193,00 zł. na dziecko, plus 80,00 zł. dla dziecka z orzeczoną niepełnosprawnością, nie więcej niż 386,00 zł. na wszystkie dzieci
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	34	36.390	• 90,00 zł. dla dziecka do 5 roku życia, • 110,00 zł. dla dziecka powyżej 5 roku życia
- rozpoczęcia roku szkolnego	247 dzieci	24.676	100,00 zł.
- wychowywanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	75 dzieci	70.680	95,00 zł. na trzecie i następne dzieci
podjęcie przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	60	39.123	• 113,00 zł. z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania • 69,00 zł. w przypadku zamieszkiwania w miejscowości, w której znajduje się szkoła
Zasiłki rodzinne i dodatki rodzinne – razem	722 rodziny	821.691	
Świadczenia opiekuńcze			
Zasiłki pielęgnacyjne	345 (w tym 130 dzieci do 16 r. ż.)	730.402	215,84 zł.
Świadczenie pielęgnacyjne	117	2.448.058	2.119,00 zł.
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	61	61.000	1.000,00 zł.
Świadczenie rodzicielskie	22	190.705	1.000,00
RAZEM		4.251.856	-----

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania za 2022 r.

W zakresie pomocy społecznej w 2022 r. wsparciem finansowym, rzeczowym¹, poradnictwem objęto 366 rodzin/563 osób, w tym 61 rodzin z dziećmi (w tym 26 rodzin niepełnych).

Rodziny z dziećmi objęte pomocą społeczną w latach 2021-2022 r.

Wyszczególnienie	2021 r.		2022 r.	
	Liczba rodzin	Liczb osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczb osób w rodzinach
Rodziny z dziećmi - ogółem, w tym:	85	290	61	213
o liczbie dzieci : 1	36	87	25	67
o liczbie dzieci: 2	27	94	21	74
o liczbie dzieci: 3	16	73	12	53
o liczbie dzieci: 4	4	22	2	12
o liczbie dzieci: 5	2	14	1	7
o liczbie dzieci: 6 i więcej	0	0	0	0
Rodziny niepełne-ogółem, w tym:	39	115	26	78
o liczbie dzieci: 1	16	34	9	19
o liczbie dzieci: 2	14	43	10	30
o liczbie dzieci: 3	7	28	7	29
o liczbie dzieci: 4 i więcej	2	10	0	0

Źródło: sprawozdanie MRiPS-03 za 2021 r. i za 2022 r.

Posiłek w szkole, pomoc w formie dofinansowania zakupu żywności.

Ważnym zadaniem obowiązkowym gminy jest zapewnienie gorącego posiłku osobom tego pozbawionym. 31 dzieci skorzystało obiadów w szkole w ramach wieloletniego programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 - 2023 i 3 dzieci -poza programem – z uwagi na przekroczone kryterium dochodowe rodziny (w ramach zadań własnych).

Pomoc rzeczowa.

W roku 2022 rodziny objęto wsparciem w formie rzeczowej, w tym zaopatrzone w odzież, obuwie, art. gospodarstwa domowego, książki, zabawki dzięki indywidualnym darczyńcom.

¹ Wielkość kwot wydatkowanych na świadczenia, formy świadczeń prezentuje sprawozdanie z działalności MOPS w Sulejówku za 2022 r.

Karta dużej rodziny

Na dzień 31.12.2022 r. przynajmniej jedną aktywną Kartę (tradycyjną lub elektroniczną) posiadało 885 rodzin, tradycyjną 845 rodzin, elektroniczną 882 rodziny.

Dla nowych członków rodzi wielodzietnych wydano 39 kart tradycyjnych i 39 elektronicznych.²

Zajęcia pozalekcyjne, wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży- oferta Miasta Sulejówek (wybrane zagadnienia).³

Wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży w 2022 r. po przyznaniu dotacji z budżetu Miasta Sulejówek w trybie otwartego konkursu ofert organizowali:

1. Klub Sportowy "TAE" – „Obóz letni z taekwondo olimpijskim”;
2. Uczniowski Klub Sportowy "Herkules" – "Poznajemy Polskę z Herkulesem", „Droga do mistrzostwa przez Tatry”;
3. Uczniowski Klub Sportowy „Judo Fight Club” – "Śladami wikingów –Mazury 2022”;
4. Stowarzyszenie Chorągiew Stołeczna Związku Harcerstwa Polskiego, Hufiec Sulejówek im. Batalionu "Zośka" – Obóz harcerski Hufca ZHP Sulejówek i „Kolonja zuchowa „Vatanchu”.
5. Parafia Rzymskokatolicka NMP Matki Kościoła w Sulejówku – „Parafialne kolonie letnie dla dzieci w Murzasichlu w 2022 r.”

Łącznie w 2022 r. w wyjazdowych formach wypoczynku letniego uczestniczyło - 213 uczniów.

Dzieci zainteresowane zajęciami sportowymi i o charakterze rekreacyjnym mogły skorzystać z zajęć organizowanych przez :

1. Uczniowski Klub Sportowy „Herkules”- pod nazwą:
 - „Bo liczy się sport – nie używki. Czwartki Lekkoatletyczne 2022”,
 - „Zajęcia sportowe z różnych dyscyplin sportowych dla dzieci i młodzieży”,
 - „VI Bieg o złotą podkowę kasztanki Marszałka”,
 - „Wybieram sport nie używki”.
 2. Klub Sportowy "TAE":
 - „Europen Kickboxing Challenge 2022” z akcją profilaktyczną „Sport przeciw nałogom”,
 - „European Kickboxing Challenge z akcją profilaktyczną „Sport przeciwko Nałogom”,
 - „ Uzależnieni tylko od sportu”- zajęcia z kickboxingu dla młodzieży i dorosłych”,
- Ponadto w ramach upowszechniania sportu, rekreacji i turystyki dzieci i młodzież szkolna miała dostęp do zajęć pn.:
- Droga do Mistrzostwa -lekkoatletyka dla dzieci i młodzieży- organizowane przez KS „Herkules”,
 - „Oderwij się od komputera, zostań Mistrzem- zajęcia olimpijskie dla dzieci”- Klubu Sportowego „TAE”,
 - „Szkolenie i współzawodnictwo sportowe w karate tradycyjnym w 2022 r. – Stowarzyszenia „Liga Miejska”,
 - „Organizacja szkolenia piłkarskiego w klubie MLKS Victoria Sulejówek i udział w rozgrywkach piłkarskich.

Ogółem w zajęciach pozalekcyjnych wzięło udział 1427 dzieci.

3. Działania na rzecz wzmocnienia więzi międzypokoleniowych, integracji rodziny.

3.1 Projekty socjalne:

² Dane ze sprawozdania z realizacji KDR za 2022 r.

³ Źródło informacji: Zarządzenie Burmistrza Miasta w sprawie udzielania dotacji celowych na 2022 r., dane z Referatu Oświaty Urzędu Miasta Sulejówek

W 2022 r. nie realizowano projektów socjalnych, spotkań integracyjnych, grupowych z uwagi na stan zagrożenia epidemicznego i realizację nowych zadań w formie dodatków osłonowych, węglowych i dodatków dla gospodarstw domowych oraz zaangażowanie w pomoc na rzecz obywateli Ukrainy.

3.2 W zakresie integracji środowiska, wzmocnienia więzi międzypokoleniowych:

- w ramach pielęgnowania więzi międzypokoleniowych seniorzy Dziennego Domu „Senior +” utrzymywali kontakty z młodzieżą szkolną Szkoły Podstawowej nr 3, którą gościli u siebie jak i uczestniczyli w szkolnym poranku poetycko-muzycznym pt. „Dla Niepodległej”. Z okazji Dnia pluszowego misia seniorki- krawcowe uszyły kilka misiów, które za pośrednictwem uczniów w/w szkoły trafiły do dzieci z oddziałów onkologicznych Fundacji „Gdy się liczy czas”.

- harcerze systematycznie spotkali się z uczestnikami Dziennego domu „Senior +”, wspólnie spędzali czas.

4. Działania w ramach podniesienia kompetencji rodzin, świadomości społecznej rodziny, wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, promowania zdrowego stylu życia.

4.1 Praca socjalna, prowadzona ze szczególną uwagą na rodziny dotknięte problemami niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego i w wypełnianiu funkcji opiekuńczych miała na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W 2022 r. zadanie to wykonywało 9 pracowników socjalnych. Pomocy w formie: pracy socjalnej udzielono: w 2022 roku – 135 rodzinom, w 2021 roku – 175 rodzinom. Spadek liczby rodzin objętych pracą socjalną wiązał się z obciążeniem pracowników socjalnych przyjmowaniem wniosków o wypłatę dodatków: osłonowych, węglowych, dla gospodarstw domowych, oraz ponad 120 wywiadami na rzecz postępowania w sprawie ustalenia uprawnień do w/w dodatków. Osobnym rozdziałem zadań były akcje pomocowe oraz realizacja zadań zleconych gminie na rzecz obywateli Ukrainy, którzy znaleźli schronienie na naszym terenie, w tym nadzór nad sprawowaniem opieki przez 33 opiekunów tymczasowych 42 małoletnich obywateli Ukrainy.

4.2 Asystentura rodzinna

Zadania określone ustawą z dnia 09.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizował jeden asystent rodziny. Objęto pomocą 9 rodzin, w tym 15 dzieci. Pomoc w formie asystentury udzielana była na wniosek pracownika socjalnego, za zgodą rodzin wymagających takiej formy pomocy. Asystenci wspierali rodziny w zakresie wychowywania dzieci, w społecznie akceptowanym funkcjonowaniu w środowisku, służyli pomocą w rozwiązaniu problemów socjalno- bytowych, poprawieniu relacji rodzinnych, motywowali do aktywności życiowej, współpracowali z osobami reprezentującymi instytucje i służby zaangażowane w sprawy rodziny. Nie ustalono kandydatów do pełnienia roli rodziny wspierającej z uwagi na brak kompetencji ze strony dalszych członków rodzin dysfunkcyjnych. W ubiegłym roku u 13 rodzin zdiagnozowano niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i funkcjach opiekuńczych. Wszystkie rodziny objęto w szerszym zakresie pracą socjalną.

Monitorowanie sytuacji rodzin.

Jednym z zadań asystentów określonych w art.15 ust. 1 pkt. 16 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest monitorowanie sytuacji rodzin bezpośrednio po zakończeniu

pracy z asystentem. Przez okres, który trwa na ogół 6 miesięcy asystent kontaktuje się z rodziną na ogół raz w miesiącu, z wyjątkiem sytuacji, kiedy rodzina sama inicjuje kontakt bądź kiedy asystent pozyska niepokojące informacje na temat funkcjonowania rodziny. Ponadto w ramach monitoringu asystent zasięga informacji o rodzinie, a zwłaszcza o sytuacji dzieci w placówkach oświatowych, ochrony zdrowia, od kuratorów, utrzymuje stałą współpracę z pracownikiem socjalnym.

Analiza najczęstszych problemów w 9 rodzinach objętych asystenturą i wypracowanych efektów w 2022 r.

Problemy występujące w rodzinach objętych asystenturą w	liczba	Wypracowane efekty /niepowodzenia	liczba
niepełnosprawność	2	uzyskanie świadczeń	9
zaniedbania zdrowotne	4	pomoc w załatwianiu spraw urzędowych	9
brak zatrudnienia	5	działania interwencyjne w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia	1
niewydolność opiekuńczo-wychowawcza	7	nabycie umiejętności w zakresie prowadzenia gosp. domowego	6
niewystarczające środki finansowe	5	racjonalne gospodarowanie budżetem	4
nieumiejętność dysponowania środkami	5	zwiększenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych	7
niezaradność życiowa	5	zaciśnięcie więzów rodzinnych	5
wycofanie społeczne	4	podniesienie samooceny i poczucia własnej wartości	9
braki umiejętności dbania o higienę	3	pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	2
brak dbałości o najbliższe otoczenie	3	pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia	2
brak wiary we własne siły	5	poprawa sytuacji finansowej	4
problem alkoholowy	3	poszerzenie wiedzy na temat rozwoju	3
inne uzależnienia	0	efektywna współpraca ze specjalistami	3
przemoc w rodzinie	0	wniosek do sądu o wgląd w sytuację rodziny	3

Źródło: opracowanie asystenta rodziny.

Czynności wykonane przez asystenta lub przy wsparciu asystenta rodziny

lp.	Wyszczególnienie	liczba czynności w 2021 r. - przy 13 rodzinach w asystenturze	liczba czynności w 2022 r. - przy 9 rodzinach w asystenturze
1	pomoc w wyrobieniu dokumentów	2	1
2	przygotowanie i złożenie pism urzędowych w różnych instytucjach	25	16
3	nawiązanie kontaktu z innymi pracownikami instytucji społecznych. poradni specjalistycznych, organizacji pozarządowych	72	55
4	organizowanie wsparcia materialnego (odzież, meble, art. gosp. domowego, art. szkolne)	20	15
5	pomoc asystenta w wyremontowaniu mieszkania	1	0

6	działania zwiększające kompetencje rodzin objętych asystenturą	80	85
7	działania poprawiające relacje wewnątrzrodzinne	52	60
8	działania podnoszące umiejętności opiekuńczo-wychowawcze i budowanie autorytetu rodziców	93	82
9	działania podnoszące poziom higieny członków rodziny	50	25
10	działanie poprawiające umiejętności gospodarowania budżetem domowym	11	15
11	działanie odbudowujące zdrowe postawy psychospołeczne	21	35
12	zwiększenie motywacji do podnoszenia wiedzy, kwalifikacji	19	26
13	działania w ramach metod "Podejścia skoncentrowanego na rozwiązaniach i wywiadu motywującego"	33	30

Źródło: sprawozdania asystentów składane w 2021 r. i 2022 r.

W zakresie współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej pracownicy socjalni i asystenci rodziny uczestniczyli w 12 spotkaniach w sprawie okresowej oceny sytuacji dziewięciorga dzieci, organizowanych przez placówki opiekuńczo – wychowawcze, odpowiednie Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie lub inny OPS prowadzący pracę z członkami rodziny.

Zespół Asysty Rodzinnej powołany w 2018 r. nadzorował współpracę asystenta rodziny z pracownikami socjalnymi i przedstawicielami innych instytucji służących dziecku i rodzinie. Zespół pracował w składzie: koordynator Zespołu, asystent rodziny, psycholog, pracownicy socjalni. Mając na uwadze szerokie spektrum problemów i specyfikę pracy z rodzinami, objętymi wsparciem specjalistów i asystenta rodziny Zespół Asysty Rodzinnej w sprawozdaniu za 2022 r. sprecyzował wnioski i potrzeby w zakresie:

- kontynuacji zatrudnienia asystenta rodziny a w przyszłości zwiększenia liczby zatrudnionych asystentów rodziny w celu stworzenia możliwości dla prowadzenia skutecznej pracy z rodzinami;
- dostępu do środków finansowych, umożliwiających ciągłe podnoszenie kwalifikacji asystenta rodziny, pracowników socjalnych i innych pracowników wspierających rodziny poprzez udział w szkoleniach i innych formach kształcenia;
- dostępu do środków finansowych, umożliwiających objęcie asystentów rodziny, pracowników socjalnych i innych pracowników wspierających rodziny wsparciem w formie superwizji (zarówno indywidualnej, jak i grupowej), w celu:
 - dokonania profesjonalnej analizy praktyki zawodowej ww. grup zawodowych,
 - poprawy jakości wykonywanej pracy,
 - doskonalenia zawodowego,
 - poprawy relacji i komunikacji między pracownikami,
 - nauki nowych rozwiązań w pracy z klientem,
 - oceny swojej pracy i wprowadzenia zmian,
 - uświadomienia źródeł problemów,
 - kontroli realizacji celów statutowych MOPS – weryfikacja zgodności podejmowanych działań pracowników z obowiązującymi procedurami i przepisami;
- stworzenia możliwości dostępu do porad prawnych w MOPS zarówno dla rodzin, jak i asystentów rodziny oraz pracowników socjalnych;

- rozwoju poradnictwa psychologicznego w MOPS;
- zapewnienia środków na współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo – wychowawczych;
- zintegrowania i utrzymania dobrej współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę dla kompleksowego wsparcia rodzin.

Zespół Asysty Rodzinnej w podsumowaniu podkreślił, że zabezpieczenie powyższych potrzeb pozwoli na podwyższenie jakości wsparcia udzielanego rodzinom wieloprotblemowym z dziećmi oraz na pełniejsze wykorzystanie własnych zasobów i wypracowanie zintegrowanego systemu wspierania rodzin.⁴

5. Monitorowanie środowisk zagrożonych patologią, profilaktyka.

Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Koordinowaniem działań w zakresie diagnozowania problemu przemocy, podejmowania działań interwencyjnych i profilaktycznych zajmował się Zespół Interdyscyplinary Miasta Sulejówek. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele MOPS, placówek oświaty, ochrony zdrowia, Komisarjatu Policji, Straży Miejskiej, Sądu Rejonowego, Klubu sportowego.

W 2022 r. wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” dla 10 rodzin (w tym w 6 rodzinach wychowywały się dzieci) oraz kontynuowano procedurę z 2021 r. w 7 rodzinach. Łącznie objęto pomocą 38 osób dotkniętych przemocą, w tym 15 kobiet i 22 dzieci.

W kręgu działania Zespołu Interdyscyplinarnego pozostawało 18 sprawców przemocy, w tym 3 kobiety. Odbyło się 20 spotkań grup roboczych i 9 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego.

Osoby objęte pomocą w 2022 r. przez Zespół Interdyscyplinary i grupy robocze.

	wyszczególnienie	kobiety	mężczyźni	dzieci	razem K+M+D
1	liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego	18	16	22	56 (17 rodzin)
2	liczba osób dotkniętych przemocą	15	1	22	38 osób (17 rodzin)

źródło: opracowanie własne

Obserwuje się systematyczne podnoszenie świadomości społecznej o prawach do godnego życia w poczuciu bezpieczeństwa i o konieczności podejmowania działań zapobiegającym aktom przemocy. Osoby dotknięte przemocą coraz odważniej podejmują kroki w celu przerwania cyklu przemocy. Pomogła w tym nowelizacja z 2020 r. stosownych ustaw: w tym Kodeksu Postępowania Cywilnego, ustawy z 6 kwietnia 1990 r. o Policji, która wprowadziła instrumenty prawne pozwalające na szybkie izolowanie osoby dotkniętej przemocą od osoby stosującej przemoc, w sytuacji gdy stwarza ona zagrożenie dla życia lub zdrowia domowników. Wprowadzane zmiany dotyczą nadania Policji oraz Żandarmerii Wojskowej (w stosunku do żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową) uprawnienia do wydania nakazu natychmiastowego opuszczenia mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Nakaz lub zakaz mogą być wydane podczas interwencji podjętej przez funkcjonariuszy lub żołnierzy albo w związku z powzięciem informacji o stosowaniu przemocy w rodzinie. Nakaz lub zakaz mogą

⁴ Źródło: Sprawozdanie z działalności Zespołu Asysty Rodzinnej za 2022 r.

być wydane łącznie, nawet w przypadku nieobecności we wspólnie zajmowanym mieszkaniu osoby stosującej przemoc rodzinie, są natychmiast wykonalne i wskazują m.in. obszar lub odległość od wspólnie zajmowanego mieszkania, którą osoba stosująca przemoc jest obowiązana zachować.

Większość spraw ma wieloletnie podłoże krzywd, zdarzają się jednak sytuacje wykorzystywania procedury Niebieskie Karty w konfliktach okołorozwodowych.

Sprawcy przemocy mieli możliwość skorzystania z programów terapeutycznych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim, nie wykorzystali jednak tej możliwości.

Przeciwdziałanie uzależnieniom, zagrożeniom cywilizacyjnym, wsparcie dla rodzin.

W przypadku problemów z uzależnieniami, przemocy w rodzinie, pomocy udzielali specjaliści (psycholodzy, terapeuci, prawnik) Punktu Informacyjno- Konsultacyjnego, finansowanego z Miejskiego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Mieszkańcy mieli możliwość skorzystania także ze wsparcia psychologa, doradcy ds. rodziny, policjanta, prawnika, terapeuty uzależnień w ramach Specjalistycznej Poradni Rodzinnej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim, w tym ze wsparcia Ośrodka Mediacji.

Sprawami związanymi z profilaktyką, rozwiązywaniem problemów uzależnień, motywowaniem do podjęcia działań naprawczych, kierowaniem do Sądu Rejonowego spraw związanych ze zobowiązaniem do leczenia uzależnienia zajmowała się Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która między innymi prowadziła 19 spraw w związku z wnioskami o zobowiązanie do leczenia odwykowego, 8 spraw w związku z procedurą „Niebieskie Karty”.

Telefon zaufania

W 2022 r. był dostępny telefon zaufania czynny w poniedziałki i środy w godz. 19-20.30 dla osób borykających się z trudnymi sytuacjami życiowymi. Udzielono 91 porad telefonicznych.

Profilaktyka dla młodzieży szkolnej

W 2022 roku na terenie Miasta Sulejówek zorganizowano m.in.: zajęcia, warsztaty oraz rekomendowane przez PARPA programy profilaktyczne adresowane do dzieci i młodzieży na poziomie profilaktyki uniwersalnej w szkołach z terenu Sulejówka takie jak: Program profilaktyki zintegrowanej „Cukierki”, „Archipelag Skarbów”, „Debata”, „Unplugged”, Program Profilaktyczno-Wychowawczy EPSILON.

Program Profilaktyczno-Wychowawczy EPSILON – program promocji zdrowia psychicznego ukierunkowany na rozwijanie umiejętności osobistych i społecznych dzieci w wieku 7–9 lat oraz poprawę ich psychospołecznego funkcjonowania.

Archipelag Skarbów – program profilaktyki uniwersalnej adresowany do uczniów w wieku gimnazjalnym, ukierunkowany na ograniczenie zachowań problemowych (używanie alkoholu, narkotyków, wczesne zachowania seksualne, przemoc rówieśnicza) realizowany w formie spotkań w dużych grupach.

Debata – realizacja tego programu ma charakter „krótkiej interwencji profilaktycznej w grupie”, odbywa się z udziałem 2 prowadzących i trwa w jednej klasie 3 godziny. Standardowo dąży się do organizowania spotkań we wszystkich klasach danego poziomu, optymalnie klasy V i VI, gdyż większość uczniów w tym wieku jest przed inicjacją alkoholową. Nauczyciele (zwłaszcza wychowawcy klas) są obecni na zajęciach.

Unplugged – program dla uczniów w wieku 12–14 lat. 12 lekcji, które koncentrują się na umiejętnościach życiowych, przekonaniach normatywnych i wiedzy o substancjach psychoaktywnych. Są one prowadzone przez nauczyciela w klasie szkolnej i obejmują jedno spotkanie w tygodniu. Dodatkowo moduł dla rodziców.

Program profilaktyki zintegrowanej **Cukierki** jest adresowany głównie do dzieci z najstarszej grupy przedszkolnej oraz klas I-III szkoły podstawowej. Założeniem programu jest uczenie dystansu do osób nieznanym, które mogą zagrażać zdrowiu i bezpieczeństwu.

W programach, warsztatach udział wzięło ponad 1619 uczniów oraz 450 osób dorosłych (rodziców i wychowawców).

W odzwie na potrzeby osób/rodzin Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sulejówku oferowała pomoc w formie:

- psychoterapii dla rodzin i par,
- mediacji,
- porad indywidualnych doradcy zawodowego,
- warsztatów umiejętności wychowawczych,
- interwencji kryzysowej
- spotkania edukacyjne w ramach Uniwersytetu Świadomego Rodzica,
- grupy wsparcia dla rodziców dzieci z niepełnosprawnością,
- badań więzi dzieci z rodzicami.

6. Objęcie dziecka opieką poza rodziną biologiczną.

Kolejnym zadaniem nałożonymi na gminę przez ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest współfinansowanie pobytu dziecka w różnych formach pieczy zastępczej (art. 176 ust. 5 ww. ustawy) oraz praca z rodziną prowadzona w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną (art.10 ust. 4 ustawy).

W 2022 r. Miasto poniosło koszty w kwocie 177.148 zł. (dla porównania 2021 r. – 220.000 zł.) tytułem współfinansowania pobytu 20 dzieci z 18 rodzin w pieczy zastępczej, w tym:

- 16 dzieci z 15 rodzin z terenu Sulejówka w rodzinie zastępczej,
- 4 dzieci z 3 rodzin w domach dziecka (w tym 2-dzieci w Domu Dziecka w Falbogach, 1 dziecko w Domu Dziecka im. Matki Weroniki w Siennicy i 1 dziecko w Domu Dziecka w Mińsku Mazowieckim. Wśród 16 rodzin zastępczych -10 - to rodziny spokrewnione, 4 - rodziny niespokrewnionych i 1 – zawodowa. Do pieczy zastępczej w 2022 r. trafiło 2 dzieci z 2 rodzin dysfunkcyjnych. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gminy współfinansują pobyt dzieci w rodzinach zastępczych albo w rodzinnym domu dziecka w wysokości: 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w I roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% - w II roku, 50% - w III i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Koszt miesięcznego pobytu dziecka w DD Falbogi w 2022 r. wynosił 6.436,68 zł., w DD w Mińsku Mazowieckim 6087,16 zł., w DD w Siennicy – 3,820 zł.

Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2021 - 2022 wraz z odpłatnością za pobyt ponoszona przez Miasto Sulejówek

Wyszczególnienie	2021	2022
Liczba dzieci przebywających w rodzinie zastępczej	14 dzieci (z 13 rodzin)	16 (z 15 rodzin)
Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej	5 dzieci (z 3 rodzin)	4 dzieci (z 3 rodzin)
Łączna odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej ponoszona przez Miasto Sulejówek	220.000,00 zł.	177.148 zł.

Źródło: opracowanie własne

7. Opieką świetlicową w roku szkolnym 2021/2022 zostało objętych 644 uczniów i 48 uczniów sporadycznie⁵.

Do 10 godzinnych oddziałów przedszkolnych uczęszczało:

- 1 dziecko w wieku 4 lat,
- 49 dzieci w wieku 5 lat
- 234 dzieci w wieku 6 lat,
- 3 dzieci w wieku 7 lat.

8. Podsumowanie zadań zrealizowanych w 2022 r.

Działania w 2022 r., w ramach „Programu Wspierania Rodziny w Sulejówku na lata 2019-2022” obejmowały:

- wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez zapewnienie im pomocy asystenta rodziny oraz pracownika socjalnego;
- realizację programów profilaktycznych w szkołach dla uczniów, rodziców, wychowawców;
- udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z dziećmi celem poprawy ich sytuacji materialno-bytowej;
- realizację działań na rzecz wspierania edukacji i rozwoju dzieci i młodzieży poprzez udzielanie zasiłków szkolnych i stypendiów socjalnych;
- zapewnienie dzieciom miejsca w przedszkolach;
- umożliwienie dzieciom i młodzieży udziału w imprezach i zajęciach w ramach letniego wypoczynku, zajęć pozalekcyjnych;
- realizację działań służących podnoszeniu aktywności fizycznej, upowszechnianiu zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży oraz aktywnego spędzania czasu wolnego dla rodzin;
- kontynuowanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz wsparcia prawidłowego funkcjonowania rodziny.
- podnoszenie kompetencji pracowników służb społecznych, oświaty poprzez udział w szkoleniach, warsztatach.

Biorąc pod uwagę przedstawione wyżej działania podejmowane w Sulejówku, bogatą ofertę programową placówek oświatowych można wnioskować, że rodziny w Sulejówku mają dostęp do informacji i wielu możliwości wsparcia w zakresie edukacji, poradnictwa, bezpieczeństwa socjalnego, integracji rodziny.

Szczególniej uwagi wymagają rodziny, które należy motywować, by chciały korzystać z dostępnej oferty w zakresie edukacji, poradnictwa.

9. Zadanie niezrealizowane przez samorząd w 2022 r.

W roku 2022 nie funkcjonowały w mieście placówki wsparcia dziennego, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pełniące funkcje opiekuńcze, specjalistyczne lub w formie pracy podwórkowej. Wspieranie specjalnych miejsc pracy z dziećmi z rodzin z problemem uzależnień/przemocy jest istotnym zadaniem samorządu gminnego w ramach gminnych programów.

Każda gmina powinna w pierwszej kolejności zmierzać do organizowania świetlic w formie placówek wsparcia dziennego. Dzieci z rodzin problemowych nie miały możliwości skorzystania z programów w formie opiekuńczej lub specjalistycznej (np. zajęć socjoterapeutycznych). W szkołach dostępne były świetlice opiekuńcze.

⁵ Źródło: dane szkół przekazane do Referatu Oświaty Urzędu Miasta Sulejówek

10. Potrzeby związane z realizacją zadań w roku 2023.

W celu określenia potrzeb należy posiłkować się obserwacją rodzin, dostępnymi diagnozami gromadzonymi przez pracowników oświaty uczestniczących w wychowywaniu dzieci i młodzieży, spostrzeżeniami pracowników socjalnych, specjalistów Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, ogólnodostępnymi statystykami, aktualną sytuacją społeczną. Liczne dostępne opracowania i obserwacje podkreślają nasilenie zaburzeń psychicznych w dużej mierze wynikające z przebytej izolacji społecznej i nauki w trybie zdalnym w czasie pandemii Covid 19 oraz aktualnej sytuacji konfliktu zbrojnego w Ukrainie, który wzmocnił doświadczanie stanów lękowych przez dzieci i młodzież.

Rekomendowane działania:

- wsparcie specjalistyczne rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczych, ułatwienie dostępu do wsparcia psychologicznego dla rodziców, którzy nie radzą sobie z obowiązkami rodzicielskimi i prowadzeniem gospodarstwa domowego,
- zwrócenie szczególnej uwagi na potrzeby dzieci zagubionych w otaczającej rzeczywistości, które wcześniej borykały się z sytuacją zagrożeń epidemicznych (i z tego powodu izolacją społeczną) oraz aktualnej sytuacji konfliktu zbrojnego w Ukrainie, który wzmocnił doświadczanie stanów lękowych przez młode pokolenie;
 - systematyczne zwiększanie nakładów na działania profilaktyczne w zakresie problemów dotyczących rodziny dysfunkcyjne, w tym: informacyjne, edukacyjne, integracyjne, aktywizujące;
 - organizowanie warsztatów dla rodziców i dzieci z komunikacji wewnątrzrodzinnej;
 - systematyczne działania informacyjne skierowane do rodzin w zakresie instytucji służących pomocą w sytuacjach kryzysowych;
 - zwiększenie zatrudnienia na stanowisku asystenta rodziny z uwagi na znaczne koszty ponoszone z tytułu współfinansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - zwiększenie dostępności do lokali komunalnych dla dzieci pełnoletnich opuszczających placówki opiekuńcze;
 - zapewnienie środków finansowych na superwizję dla pracowników socjalnych i asystentów rodziny w celu doskonalenie jakości pracy pracowników merytorycznych, zwiększenia skuteczności pracy z rodziną i zadowolenia z wykonywanej pracy.
- zorganizowanie placówek wsparcia dziennego – jako zadania priorytetowego w 2023 r. Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (KCPU) na 2023 r. wobec obowiązującego prawa rekomenduje by wszystkie miejsca nazywane potocznie świetlicami, stały się placówkami wsparcia dziennego. Według KCPU dodatkowym źródłem dofinansowania ewentualnych inwestycji związanych z dostosowaniem pomieszczeń, ich remontem, adaptacją mogą być środki z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

Wszelkie działania na rzecz dobra rodziny wymagają współpracy wszystkich osób, instytucji, organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Przygotowała: Teresa Kośnik
Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulejówku